

พยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา

นางสาว รุจิรัตน์ ชุมวรเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-109-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019549 I16280957

EXPERT WITNESS IN CRIMINAL CASE

MISS RUJIRUT CHUMVORADATH

A Thesis Submitted in Partail Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-109-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา
 โดย นางสาว รุจิรัตน์ ชุ่มวรรเดช
 ภาควิชา นิติศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์จรัญ ภักดีชนากุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็น
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

[Handwritten Signature]

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรณา วัฒนะชีวะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
 (อาจารย์จรัญ ภักดีชนากุล)

..... กรรมการ
 (อาจารย์ เข้มชัย ชูติวงศ์)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รุจิรัตน์ ชุมวรเดช : พยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา (EXPERT WITNESS IN CRIMINAL CASE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์, อ.จรัญ ภักดีธนากุล, 227 หน้า. ISBN 974-583-109-3

การดำเนินคดีอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงให้ได้มากที่สุด โดยอาศัยพยานหลักฐาน เป็นสื่อในการค้นหาความจริงนั้น พยานหลักฐานที่ดีจะต้องสามารถพิสูจน์ความจริงได้มากที่สุด โดยอยู่ ภายใต้หลักเกณฑ์ทางมนุษยธรรมและเอื้ออำนวยประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งต้องเป็น ระบบที่ประหยัด เสมอภาค และสามารถตรวจสอบได้ แต่ในบางกรณีอาจเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือความรู้ ความเข้าใจของศาลหรือบุคคลทั่ว ๆ ไป จึงต้องอาศัยผู้ชำนาญการเฉพาะในศาสตร์นั้น ๆ ซึ่งในคดี อาญาเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า "ผู้ชำนาญการพิเศษ"

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาถึงการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการพิสูจน์ผู้ชำนาญการ พิเศษ ตลอดจนการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักคำพยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ จากการศึกษา พบว่าระบบวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในส่วนของพยานผู้ชำนาญการพิเศษนั้นยังขาดความชัดเจนและวิธีการ รับฟังพยานที่เหมาะสม กล่าวคือยังไม่มีหลักเกณฑ์การเข้าสู่กระบวนการพิจารณา และไม่มีหลักเกณฑ์การ พิสูจน์พยานผู้ชำนาญการพิเศษโดยเฉพาะ เป็นผลให้ไม่อาจได้รับประโยชน์จากพยานผู้ชำนาญการพิเศษ ได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นในการปรับปรุงการรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงควรที่จะได้มีการดำเนินการในแนวทางต่อไปนี้ คือ ควรจัดให้มีการจัดตั้งองค์กรของกระทรวงยุติธรรม เพื่อรับผิดชอบในการสรรหาและจดทะเบียนผู้ชำนาญการ พิเศษ และควรจัดให้มีวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้ชำนาญการ พิเศษ เป็นการเฉพาะ เช่น การยื่นบัญชีระบุพยานควรระบุให้ชัดเจนว่าต้องการอ้างพยานในฐานะผู้ชำนาญการ พิเศษ การส่งสำเนาความเห็นของผู้ชำนาญการพิเศษให้คู่ความทราบล่วงหน้าก่อนวันสืบพยาน มีระยะเวลา นานกว่าที่กฎหมายปัจจุบันกำหนดไว้ และการเปิดโอกาสให้คู่ความสามารถคัดค้านผู้ชำนาญการ พิเศษได้ เป็นต้น

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C170664 : MAJOR LAW

KEY WORD: EXPERT WITNESS / EXPERT OPINION / ADMISSION

RUJIRUT CHUMVORADATH : EXPERT WITNESS IN CRIMINAL CASE. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. PHAITHUN KHONGSOMBOON, LECT. JARAN
PUKDITANAKUL, 227 pp. ISBN 974-583-109-3

The main purpose of criminal proceeding is to find, as much as possible, the true facts. Evidence produces the key to prove the case. Better evidence is the one that is best proved the fact of the case. However, the fact finding process should be conducted under humanitarian norm, and it should be economical and reviewable. When the fact of the case is beyond the understanding of ordinary person or too technical for judges, "Expert" witness are called to testify.

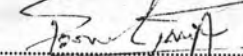
This thesis studies the Administration of Criminal Proceeding, the process of verification of expert and the discretion of the court in admitting expert's opinion. As a result, this thesis reveals that the Criminal Proceeding in Thailand, especially in the part of expert, is somewhat ambiguous. The method of hearing is not suitable, there is no specific procedure. Also, there is no specific steps of entering into the case of the opinion of the expert. The court deems the opinion of the expert as only equal to general evidence. Therefore, important expert opinion is usually neglected.

This thesis also finds that to improve the better use of the opinion of the expert, the following steps is needed. Firstly, the organic body under the control of the Ministry of Justice should be set up to recruit and to register the experts. Secondly, the special procedures of entering into the case of the opinion of the expert should be provided, for example (a) before entering into the case the statement as "Expert" should be verified (b) copy of the opinion of the expert should be forwarding to the other party in the case at the earliest date possible. Finally expert may be contested by the parties.

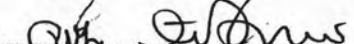
ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของท่านรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ และ ท่านอาจารย์จรัญ ภักดีชนากุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนกำลังใจตลอดเวลาที่ทำการวิจัยนี้ พร้อมทั้งได้ให้ความกรุณาในการตรวจอ่านวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล ท่านอาจารย์เข็มชัย ชูติวงศ์ และ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ กรรมการ ซึ่งท่านกรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์นี้ โดยนอกจากนี้ทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และตอบปัญหาข้อซักถามต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณ คุณสมชาติ ชรรรมศิริ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ช่วยเหลือแนะนำในการค้นคว้า แปลข้อมูล และเขียนวิทยานิพนธ์รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้เขียน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี และขอขอบคุณ เพื่อน พี่ น้อง ทุกคน ที่มีอาจเอ่ยนามได้หมดในที่นี้ ที่ได้มีส่วนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณ แต่ บิดา มารดา ที่ได้ส่งเสริม ให้กำลังใจและเป็นแรงบันดาลใจแก่ผู้เขียนเสมอมา รวมตลอดถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน และสถาบันการศึกษาแห่งนี้

รุจิรัตน์ ชุมวรเดช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	8
วิธีดำเนินการศึกษา	9
สมมติฐาน	9
ทฤษฎีและแนวความคิดทางนิติศาสตร์	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดในเรื่องการรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	11
1. การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา	11
1.1 วัตถุประสงค์ในการรับฟังพยานหลักฐาน	12
1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน	17
1.2.1 ตรรกวิทยาเกี่ยวกับพยานหลักฐาน	18
1.2.2 วิทยาศาสตร์ทางพยานหลักฐาน	18
1.2.3 กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณค่าของพยานหลักฐาน	21
1.3.1 พยานหลักฐานที่ดีในอุดมคติ	22
1.3.2 พยานหลักฐานที่ดีที่สุด	23
✓ 1.3.3 พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์	25
1.4 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไป	27
1.4.1 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานโดยทั่วไป	28
(1) การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักความยุติธรรมในการดำเนินการพิจารณา	28
ก. พยานหลักฐานที่นำมาสืบโดยฝ่าฝืนสิทธิหรือทำลายสิทธิในการต่อสู้คดีของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง	29
ข. พยานหลักฐานที่นำมาสืบโดยฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดี	30
ค. พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	30
(2) การรับฟังพยานหลักฐานตามสภาพแห่งข้อเท็จจริงที่จะต้องนำสืบ	36
(3) การรับฟังพยานหลักฐานตามสภาพแห่งพยานที่อ้างมาสืบ	38
(4) การรับฟังพยานหลักฐานโดยพิเคราะห์ถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย	40
1.4.2 หลักเกณฑ์การจำกัดพยานหลักฐาน	41
2. พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	46

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1	ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของการรับฟังพยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ	47
2.2	ความจำเป็นและความสำคัญของการรับฟังพยานผู้ชำนาญ การพิเศษ	49
	1. จากสภาพการณ์แห่งคดี	51
	2. จากคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ชำนาญการพิเศษ ..	53
2.3	ความหมาย ลักษณะและสถานะของพยานผู้ชำนาญการ พิเศษ	54
	1. ความเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญประสบการณ์เป็น พิเศษ	56
	2. สามารถให้การเป็นพยานเป็นประโยชน์ต่อศาลใน การวินิจฉัยคดี	57
2.4	เงื่อนไขและวิธีการรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษ ..	60
	2.4.1 การรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษเข้าสู่ กระบวนการพิจารณาของศาล	60
	2.4.2 การพิสูจน์ความชำนาญพิเศษ	62
	1. ขั้นตอนการพิสูจน์ก่อนศาลรับเข้าเป็น พยานผู้ชำนาญการพิเศษ	63
	1.1 การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ชำนาญการ พิเศษเสนอศาล	63
	1.2 การพิสูจน์ความรู้	63
	2. ขั้นตอนการพิสูจน์ภายหลังจากศาลรับเข้า เป็นพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	65
2.4.3	การให้ความเห็นของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	66
	1. เหตุผลหรือหลักวิชาของความเห็น ...	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. ความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในประเด็น	69
2.5 การให้น้ำหนักคำพยานของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ .	71
1. เหตุผลที่ให้น้ำหนักเชื่อถือพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	72
2. เหตุผลที่พยานผู้ชำนาญการพิเศษไม่มีน้ำหนักพอที่จะเชื่อถือได้	74
3. หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล.....	76
1. การสาบานหรือปฏิญาณตนก่อนเบิกความ ..	77
2. การเบิกความต่อหน้าศาล และคู่ความฝ่ายตรงข้าม	77
3. การถามค้าน	78
2.6 ผลกระทบจากการรับฟังความเห็นของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	79
2.6.1 ผลกระทบต่อการพัฒนาแนวความคิดในเรื่องการพิสูจน์ความจริง	79
2.6.2 ผลกระทบต่อการรับฟังคำให้การของพยานบุคคลอื่น	81
1. ผลกระทบต่อการรับฟังคำให้การของประจักษ์พยาน	82
2. ผลกระทบต่อการรับฟังคำให้การของพยานบอกเล่า	84
บทที่ 3 การรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญาของศาลไทย	86
1. การรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญาของศาลไทย .	87
1.1 ความจำเป็นและความสำคัญของการรับฟังพยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา	87

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.2 ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของการรับฟังพยาน ผู้ชำนานาฏการพิเศษในกฎหมายไทย	93
1.3 ความหมายและคุณสมบัติของพยานผู้ชำนานาฏการพิเศษใน คดีอาญา	96
1.4 สถานะของผู้ชำนานาฏการพิเศษในคดีอาญาของศาลไทย	102
- ความแตกต่างระหว่างพยานผู้ชำนานาฏการพิเศษกับพยาน บุคคลประเภทอื่น	103
1. ความสำคัญของพยานต่อคดี	104
2. ประสบการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ซึ่งพยานต้อง เบิกความ	105
3. ลักษณะการเบิกความ	106
4. อดติของพยาน	107
5. ความเปิดเผยและความน่าเชื่อถือของพยาน ..	109
1.5 เงื่อนไขและวิธีการรับฟังพยานผู้ชำนานาฏการพิเศษในคดีอาญา	110
1.5.1 การเข้าสู่กระบวนการพิจารณาความอาญาของผู้ชำนานาฏ การพิเศษ	110
1. การเข้าสู่กระบวนการพิจารณาความอาญาของ พยานผู้ชำนานาฏการพิเศษ โดยการกล่าวอ้าง ของคู่ความ	113
2. การเข้าสู่กระบวนการพิจารณาความอาญาของ พยานผู้ชำนานาฏการพิเศษ โดยเป็นผลจากการ ใช้ดุลพินิจของศาล	114
3. การเข้าสู่กระบวนการพิจารณาความอาญาของ พยานผู้ชำนานาฏการพิเศษ โดยผลของกฎหมาย	117

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ก. การวินิจฉัยความสามารถต่อสู้คดีได้หรือไม่ ของผู้ถูกกล่าวหา	118
ข. การชั้นสูตรพลิกศพ	121
1. กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก	123
2. กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 151	124
1.5.2 การให้ความเห็นของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	125
1. การสำนวนตนของพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	126
2. วิธีเบิกความ หรือให้ความเห็นของพยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ	129
3. การซักถามพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	135
2. การชี้แจงน้ำหนักคำพยานของพยานผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา ของศาลไทย	140
2.1 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจของศาล ...	145
2.1.1 การวินิจฉัยความสามารถในการต่อสู้คดีของ ผู้ต้องหาหรือจำเลย	149
2.1.2 การชั้นสูตรศพโดยผู้ชำนาญการพิเศษ	151
2.2 แนวบรรทัดฐานแห่งคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจ ในการชี้แจงน้ำหนักคำพยานผู้ชำนาญการพิเศษ	152
1. ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเห็นของแพทย์	154
2. ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ลายมือและลายพิมพ์ นิ้วมือ	157

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ในเรื่องเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์สุรรา หรือเครื่องดื่ม ที่มีแรงแอลกอฮอล์	160
2.3 ความสมเหตุสมผล สัมพันธ์สำนัก และโอกาสแห่งความเป็น ไปได้	160
2.3.1 กฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	162
2.3.2 กฎแห่งความขัดกัน	163
2.3.3 กฎแห่งความเป็นครึ่ง ๆ กลาง ๆ	163
2.3.4 กฎแห่งการมีเหตุผลอันควร	164
1. โอกาส	165
2. พิจารณาถึงเหตุผล	165
3. เหตุผลในการได้พยานมา	166
4. ความเชื่อถือได้	166
2.4 พฤติการณ์แห่งพยานหลักฐานในคดี	169
2.4.1 ประจักษ์พยานตามหลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด	169
2.4.2 พยานแวดล้อม หรือพยานประพฤติเหตุแวดล้อม	171
3. แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาในการรับฟังพยานผู้ชำนาญการ พิเศษของศาลไทย	173
บทที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญาที่มีผลกระทบต่อกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	184
1. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิสูจน์คุณสมบัติและการคัดค้าน พยานผู้ชำนาญการพิเศษ	184
2. ปัญหาการเข้าเบิกความในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของพยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ	192

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลไทยในการชี้แจงน้ำหนักค่าพยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ	201
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	204
บรรณานุกรม	212
ประวัติผู้เขียน	227